

รัฐสภา

การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

มิถุนายน ๒๕๕๔

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คำนำ

หนังสือการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเนื้อหาประกอบไปด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการการเข้าชื่อเสนอกฎหมายและการเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและยังได้รวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ในภาคผนวกด้วย

สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเล่มนี้จะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนและผู้สนใจทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเข้าชื่อเสนอกฎหมายยิ่งขึ้น

สำนักการประชุม
มิถุนายน ๒๕๕๔

สารบัญ

	หน้า
การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยประชาชน	๑
ที่มาของการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	๑
ความหมายของการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	๓
การเข้าชื่อเสนอกฎหมายในประเทศไทย	๔
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๕
ผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	๖
ประเภทของกฎหมาย	๗
รูปแบบของร่างกฎหมายที่เสนอ	๘
วิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	๑๘
การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	
ร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเอง	๑๘
การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง	
เป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	๒๔
การถอนการเข้าชื่อ	๒๖
กระบวนการพิจารณาร่างกฎหมาย	๒๖
ขั้นตอนปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	๒๘
แผนภาพกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	
ของประชาชนโดยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเอง	
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	
พุทธศักราช ๒๕๕๐	๓๙
แผนภาพกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	
ของประชาชนโดยการจัดการของคณะกรรมการ	
การเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	
พุทธศักราช ๒๕๕๐	๔๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	๔๑
รูปแบบของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม	๔๑
วิธีการเข้าชื่อเสนอญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	๔๒
การพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	๔๒
แผนภาพกระบวนการเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๔๔
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	๔๖
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย)	๔๗
พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒	๘๒
ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีปฏิบัติ ในการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายและหลักเกณฑ์ การขอใช้สิทธิเข้าชื่อนอกเขตและการตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๔๒	๘๙
ประกาศรัฐสภา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการ เข้าชื่อเสนอกฎหมาย	๑๐๗
แบบ ข.ก. ๑	๑๑๑
แบบ ข.ก. ๒	๑๑๒
แบบ ข.ก. ๓	๑๑๓
แบบ ข.ก. ๔	๑๑๔

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยประชาชน

ที่มาของการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นมีหลักการสำคัญของการปกครองอยู่ว่า เป็นการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย มีความเสมอภาคทางการเมือง และรัฐบาลมีที่มาจากเสียงข้างมากของประชาชน ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศของประชาชนทุกคนซึ่งผู้ปกครองจะต้องฟังเสียงของประชาชนด้วย

แต่เดิมนั้น ในประวัติศาสตร์การปกครองระบอบประชาธิปไตยก็เป็นรูปแบบที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองด้วย ทั้งนี้มาจากแนวคิดที่ว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยจะเห็นได้จากนครรัฐกรีกซึ่งเป็นต้นกำเนิดของการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนในนครรัฐจะมาชุมนุมกันในฤดูใบไม้ผลิเพื่อลงมติกำหนดมาตรการในการปกครองตนเอง หรือเพื่อพิจารณาตัดสินปัญหาต่างๆและมีการลงประชามติกันอย่างแพร่หลาย ถือเป็นรูปแบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยตรง ซึ่งน่าจะเป็นความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบที่สุด เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรง อย่างไรก็ตามเมื่อรัฐเจริญขึ้นและประชาชนในแต่ละรัฐมีจำนวนมากขึ้น การที่จะให้ประชาชนแต่ละคนเข้าไปใช้อำนาจดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดความวุ่นวาย ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องจัดระบบการมีผู้แทนราษฎรขึ้นเพื่อให้ผู้แทนราษฎรรับความคิดเห็นของประชาชนไปปฏิบัติโดยการออกเสียงแทนประชาชนในเรื่องต่าง ๆ

ลักษณะของรัฐในปัจจุบันหรือรัฐสมัยใหม่นั้น มีปัจจัยต่างๆ ที่ต่างกับรัฐในอดีต เช่น จำนวนพลเมือง ขนาดดินแดน ระดับการศึกษาของประชาชน ตลอดจนความสลับซับซ้อนของการบริหารงานของรัฐสมัยใหม่ จึงเป็นไปได้ยากที่จะให้ประชาชนทุกคนรับผิดชอบในการปกครองประเทศ ดังนั้นการ

เลือกผู้แทนที่ตนไว้วางใจและเห็นว่าเหมาะสมที่จะใช้อำนาจแทนตนเข้าไปดำเนินการในการปกครองแทนจึงสอดคล้องกับความหมายของการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด รูปแบบของประชาธิปไตยโดยอ้อมหรือโดยผ่านผู้แทนนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีที่ว่า อำนาจอธิปไตยมาจากประชาชนโดยผู้แทนเหล่านั้นจะเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารแทนประชาชน

อย่างไรก็ตาม หากการแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยของผู้แทนราษฎรเหล่านั้น ไม่ตรงกับเจตนากรรมโดยส่วนรวมของประชาชน ประชาชนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมย่อมมีส่วนได้และส่วนเสีย ในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศด้วยจึงต้องมีวิธีการควบคุมหรือตรวจสอบการใช้อำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งวิธีการตรวจสอบที่ใช้กันอยู่แต่เดิมมีเพียงการเลือกตั้งเท่านั้น กล่าวคือ หากประชาชนที่เลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่แทนเห็นว่าผู้แทนของตนทำงานไม่มีประสิทธิภาพหรือปฏิบัติตัวไม่ดีในการเลือกตั้งครั้งต่อไปก็จะไม่เลือกผู้แทนคนนั้นเข้าไปทำหน้าที่อีก แต่ปัจจุบันประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยในหลายประเทศได้นำหลักการของระบอบประชาธิปไตยโดยตรงมาใช้ โดยให้ประชาชนมีส่วนมีเสียงโดยตรงในการบริหารราชการแผ่นดิน ปัจจุบันกลไกของระบอบประชาธิปไตยโดยตรงที่ใช้กันอยู่ในประเทศต่างๆ ที่สำคัญมีอยู่ ๓ ประการ คือ

๑) การออกเสียงประชามติ (Referendum) เป็นกระบวนการที่ให้ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถเรียกร้องให้รัฐรับฟังมติของประชาชนเสียก่อนที่จะตรากฎหมายหรือตัดสินใจทางการเมืองการปกครองบางเรื่องบางราว โดยการจัดให้มีการลงคะแนนเสียงเพื่อตัดสินใจประเด็นสำคัญประเด็นใดประเด็นหนึ่ง อันเป็นกลไกหนึ่งที่ดีถือว่าเป็นเครื่องมือของระบอบประชาธิปไตยทางตรงที่ทำให้เรื่องหรือปัญหาที่สำคัญๆ ได้กลับไปสู่ประชาชนเพื่อตัดสินใจอีกครั้งหนึ่ง

๒) การเสนอร่างกฎหมายโดยประชาชน (Initiative Process) เป็นกลไกที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในหลายประเทศ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชน

สามารถเสนอร่างกฎหมาย เพื่อแก้ปัญหาให้ตรงกับความต้องการของตน บางประเทศยังได้กำหนดให้ประชาชนเข้าชื่อกันเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ด้วย ส่วนบุคคลผู้มีสิทธิเข้าชื่อในการเสนอร่างกฎหมายหรือร่างรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศที่มีบทบัญญัติให้ประชาชนเสนอร่างกฎหมายได้ กำหนดไว้เป็นอย่างเดียวกันคือ จะต้องเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

๓) การถอดถอนผู้แทน (Recall) เป็นการควบคุมการใช้อำนาจของผู้แทนของประชาชนในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองแทนประชาชน หากปรากฏว่าผู้แทนของประชาชนใช้อำนาจในฐานะตัวแทนมิใช่เป็นไปเพื่อหลักการที่ถูกต้อง หรือเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่แท้จริง ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ โดยทุจริต หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถเรียกร้องอำนาจที่ได้รับมอบหมายไปนั้นกลับคืนมาโดยการถอดถอนหรือปลดออกจากตำแหน่งได้โดยไม่ต้องรอนกว่าจะมีการเลือกตั้งครั้งต่อไป

ความหมายของการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายหรือ The initiative process คือ กระบวนการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยการที่ประชาชนจำนวนหนึ่งซึ่งมีเจตนารมณ์หรือความต้องการเช่นเดียวกัน เพื่อที่จะให้มีกฎหมายหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งมาร่วมเข้าชื่อกัน เมื่อมีผู้ร่วมเข้าชื่อครบจำนวนตามที่กฎหมายของแต่ละประเทศกำหนดแล้วก็สามารถเสนอกฎหมายได้ ซึ่งประเภทของกฎหมายที่เสนอได้นั้น แต่ละประเทศก็จะกำหนดไว้ต่างกันออกไป เช่น ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าชื่อเสนอแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้เฉพาะรัฐธรรมนูญของสหพันธ์เท่านั้น แต่ไม่ให้สิทธิที่จะเสนอขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐบัญญัติหรือรัฐกำหนด ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าชื่อเสนอแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ทั้งรัฐธรรมนูญของมลรัฐและรัฐบัญญัติ

นอกจากนี้วิธีการเข้าซื้อเสนอกฎหมายของแต่ละประเทศก็ต่างกันออกไปด้วย แต่ผู้ที่มีสิทธิเข้าซื้อเสนอกฎหมายได้นั้น แทบจะทุกประเทศที่ให้สิทธิเฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งเท่านั้น

การเข้าซื้อเสนอกฎหมายในประเทศไทย

สิทธิในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยการร่วมกันเข้าซื้อเสนอกฎหมาย ได้รับการรับรองเป็นครั้งแรกในมาตรา ๑๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ถือว่าเป็นสิทธิที่ไม่เคยปรากฏในรัฐธรรมนูญของประเทศไทยฉบับใดมาก่อน โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๗๐ ซึ่งกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าซื้อร้องขอต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามที่กำหนดในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย และหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้ถูกยกเลิกไปโดยคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็มิมีบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยการเข้าซื้อเสนอกฎหมายไว้เช่นเดียวกัน โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๓ ซึ่งกำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าซื้อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยและหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาของบทบัญญัติต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยและหมวด ๕

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ บทบัญญัติเหล่านั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรวมซึ่งกำหนดเอาไว้เฉพาะหลักการใหญ่ ๆ เท่านั้น ส่วนรายละเอียดของบทบัญญัติเหล่านั้นเป็นหน้าที่ของรัฐสภาที่จะออกกฎหมายขยายความ ดังนั้น รัฐธรรมนูญจึงเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอกฎหมายในหมวดดังกล่าวได้

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้บัญญัติรับรองสิทธิของประชาชนในการเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๑ ซึ่งกำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน มีสิทธิในการเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ ส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายนอกจากอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว ยังมีกฎหมายอื่นที่ใช้ในการกำหนดหลักเกณฑ์ขั้นตอนและวิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (เป็นการอนุโลมมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ) คือ

๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒
๒. ประกาศรัฐสภา เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย และ
๓. ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย และหลักเกณฑ์การขอใช้สิทธิเข้าชื่อนอกเขตและการตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๔๒

ผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๓ ได้บัญญัติให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน เป็นผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยบทนิยามของพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ขยายความของคำว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” ไว้ในมาตรา ๓ ว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติ มาตรา ๙๙ และมาตรา ๑๐๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน จะพบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ คือ

มาตรา ๙๙ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง และ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลา ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๑๐๐ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามไม่ให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล หรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วย

กฎหมาย

- (๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

ดังนั้น บุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๙๙ และไม่เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงถือเป็นบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะมีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้

ประเภทของกฎหมาย

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน ไม่สามารถเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภาได้ทุกเรื่องเหมือนดังเช่นการเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือคณะรัฐมนตรี โดยรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๖๓ ได้จำกัดประเภทของร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน จะเสนอต่อรัฐสภาได้ว่า มี ๒ ประเภท คือ ร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย และหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มีดังนี้

- ความเสมอภาค
- สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล
- สิทธิในกระบวนการยุติธรรม
- สิทธิในทรัพย์สิน
- สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ
- เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน
- สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา

- สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ
- สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน
- เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม
- สิทธิชุมชน
- สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มีดังนี้

- แนวนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ
- แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
- แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม
- แนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม
- แนวนโยบายด้านการต่างประเทศ
- แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ
- แนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- แนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและพลังงาน
- แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

รูปแบบของร่างกฎหมายที่เสนอ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๓ ได้บัญญัติให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด ๓ และหมวด ๕ ตามรัฐธรรมนูญนี้ โดยจะต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติเสนอมาด้วย

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ขยายความรูปแบบของร่างกฎหมายที่จะเสนอประกอบคำขอให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายไว้ในมาตรา ๕ ดังนี้

๑. ร่างกฎหมายที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณาจะต้องทำในรูปแบบของร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งต้องมีหลักการเกี่ยวกับเรื่องที่บัญญัติไว้ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย หรือหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒. จะต้องมีบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบในการเสนอกฎหมาย

๓. จะต้องมีบทบัญญัติแบ่งมาตราที่ชัดเจน เพียงพอที่จะเข้าใจได้ว่ามีความประสงค์จะตรากฎหมายในเรื่องใด

๔. จะต้องมีหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร

๕. จะต้องมีบทบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

(รูปแบบ)
การเสนอร่างพระราชบัญญัติ
(กรณีเสนอกฎหมายใหม่ หรือปรับปรุงกฎหมายหรือยกเลิกกฎหมายเดิม)

.....
.....

.....

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติ..... พ.ศ.

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น

๒. เอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย จำนวน ชุด

ข้าพเจ้ากับคณะซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนคน ขอเสนอร่างพระราชบัญญัติ.....พ.ศ. พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้รัฐสภาได้พิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต่อไป

ในการนี้ข้าพเจ้าในฐานะผู้แทนการเสนอกฎหมายพร้อมคณะ จำนวน.....คน ขออนุญาตเข้าพบเพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวพร้อมเอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายในวัน.....ที่...(เดือน).....พ.ศ. ณ อาคารรัฐสภา ถนนอุทองโน เขตดุสิต กรุงเทพฯ เวลา.....นาฬิกา หรือวันเวลาใดตามที่ประธานรัฐสภาพิจารณาเห็นสมควร

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(.....)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติ.....
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วย/หรือปรับปรุงกฎหมายว่าด้วย/หรือยกเลิกกฎหมาย
ว่าด้วย.....
.....
.....

เหตุผล

โดย(เนื่องจาก).....

สมควร.....

เพื่อ.....

.....จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติ.....
พ.ศ.

๑.....

.....

.....

๒.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(รูปแบบ)
การเสนอร่างพระราชบัญญัติ
(กรณีแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม)

.....
.....
..(เดือน).....พ.ศ.

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติ.....(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวข้างต้น

๒. เอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย จำนวน .. ชุด

ข้าพเจ้ากับคณะซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน.....คน
ขอเสนอร่างพระราชบัญญัติ.....(ฉบับที่..) พ.ศ. พร้อมด้วยบันทึกหลักการ
และเหตุผลและบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้
รัฐสภาได้พิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต่อไป

ในการนี้ข้าพเจ้าในฐานะผู้แทนการเสนอกฎหมายพร้อมคณะ
จำนวน.....คน ขออนุญาตเข้าพบเพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวพร้อมเอกสาร
ประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายในวัน.....ที่.....(เดือน).....พ.ศ. ณ อาคาร
รัฐสภา ๑ ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ เวลา.....นาฬิกา หรือวันเวลาใดตามที่
ประธานรัฐสภาพิจารณาเห็นสมควร

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(.....)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติ..... (ฉบับที่..)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ.....พ.ศ. ดังต่อไปนี้
๑.(ระบุประเด็นและมาตราที่ต้องการแก้ไข).....
๒.
๓.

เหตุผล

โดยที่(เนื่องจาก).....

.....

.....

สมควร.....

.....

เพื่อ.....

.....

.....

..... จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

.....(ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

.....

.....

.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควร.....

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ มาตรา ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย (เฉพาะกรณีที่มีการ
จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล)

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ.....
(ฉบับที่..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับ.....

มาตรา ๓

(สาระหรือเนื้อหาที่กำหนดใช้บังคับ ให้เรียงลำดับมาตราจนจบร่าง)

.....
.....

วิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖ ได้กำหนดวิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายไว้ ๒ วิธี คือ

๑. การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเอง

๒. การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งร้องขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเอง

มาตรา ๗ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเองไว้ดังนี้

๑. ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเองครบหนึ่งหมื่นคน ให้ยื่นเรื่องเสนอต่อประธานรัฐสภา โดยต้องมีเอกสารดังต่อไปนี้

- ร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณา
- แบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อ ของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย และผู้แทนการเสนอกฎหมายตามที่ประธานรัฐสภากำหนด พร้อมทั้งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุหรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และสำเนาทะเบียนบ้านของทุกคน

๒. เมื่อประธานรัฐสภาได้รับเรื่องการเข้าชื่อเสนอกฎหมายแล้ว ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร ถ้าเห็นว่าถูกต้อง ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการปิดประกาศรายชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไว้ในเขตท้องที่ที่ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เพื่อให้ผู้ที่มีชื่อเป็นผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยมิได้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายด้วยได้ใช้สิทธิยื่นคำร้องคัดค้าน

๓. ผู้ใดจะคัดค้านเพื่อให้ขีดฆ่าชื่อของตนเองออกจากบัญชีรายชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย เนื่องจากมิได้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายด้วย สามารถทำได้โดยยื่นคำร้องคัดค้านต่อประธานรัฐสภาหรือบุคคลที่ประธานรัฐสภาแต่งตั้งภายใน ๒๐ วัน นับแต่วันปิดประกาศ

๔. เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาคัดค้านดังกล่าวแล้วให้ถือว่ารายชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายที่ไม่มีการคัดค้านเป็นรายชื่อที่ถูกต้อง และถ้ามีจำนวนครบหนึ่งหมื่นคนให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป แต่ถ้ามีจำนวนไม่ครบหนึ่งหมื่นคนให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้ผู้แทนการเสนอกฎหมายทราบ เพื่อดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเพิ่มเติมให้ครบหนึ่งหมื่นคนภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว และยังมีได้มีการเสนอรายชื่อเพิ่มเติมจนครบหนึ่งหมื่นคน ให้ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง

แบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย

เขียนที่.....

.....

.....

.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

๑.	ชื่อตัวและชื่อสกุล	
๒.	เลขประจำตัวประชาชน	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
๓.	ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน	เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่..... ถนน.....ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
๔.	อาชีพ	
๕.	ขอเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	ร่าง พ.ร.บ.

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ข้อความที่ปรากฏข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ
ลงชื่อ.....ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย

(.....)

หมายเหตุ

ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารมาพร้อมกับแบบ ข.ก.๑ ดังนี้

สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ

บัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดง คนได้

สำเนาทะเบียนบ้าน

แบบ ข.ก.๓

แบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อของผู้แทนการเสนอกฎหมาย

เขียนที่.....
.....
.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

๑.	ชื่อตัวและชื่อสกุล	
๒.	เลขประจำตัวประชาชน	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
๓.	ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน	เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่..... ถนน.....ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
๔.	อาชีพ	
๕.	ผู้แทนการเสนอกฎหมาย	ร่าง พ.ร.บ.

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ข้อความที่ปรากฏข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ
ลงชื่อ.....ผู้แทนการเสนอกฎหมาย
(.....)

หมายเหตุ

ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารมาพร้อมกับแบบ ข.ก.๑ ดังนี้

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ
- บัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดง ตนได้
- สำเนาทะเบียนบ้าน

แบบคำร้องคัดค้านรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย

เขียนที่.....
.....
.....
.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

๑.	ชื่อตัวและชื่อสกุล	
๒.	เลขประจำตัวประชาชน	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
๓.	ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน	เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่..... ถนน.....ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
๔.	มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้า ชื่อเสนอกฎหมาย	ลำดับที่.....

ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าข้าพเจ้ามิได้ร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ลงชื่อ.....ผู้คัดค้าน
(.....)

หมายเหตุ

ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารมาพร้อมกับแบบ ข.ก.๑ ดังนี้

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ
- บัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดง คนได้
- สำเนาทะเบียนบ้าน

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการ
จัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

มาตรา ๙ ถึงมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอ
กฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วย
วิธีปฏิบัติในการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายและหลักเกณฑ์การขอใช้สิทธิ
เข้าชื่อนอกเขตและการตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดวิธีการและขั้นตอน
ในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการ
จัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายไว้ดังนี้ คือ

๑. ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไป มีความ
ประสงค์จะเสนอกฎหมายให้สภาพิจารณา สามารถเข้าชื่อยื่นคำขอ ให้
คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย
ได้ โดยให้ยื่นคำขอต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง พร้อมทั้งร่าง
พระราชบัญญัติที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณาซึ่งจะต้องเป็นไปตามที่บัญญัติไว้
ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒

๒. เมื่อประธานกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำขอดังกล่าวแล้ว ให้
ดำเนินการจัดสร้างพระราชบัญญัติและเอกสารที่เกี่ยวข้องไปให้
คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง
แต่งตั้งในแต่ละจังหวัด เพื่อดำเนินการประกาศให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละ
จังหวัดทราบว่ามีการเสนอกฎหมายในเรื่องใด และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่
ประสงค์จะเข้าร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายไปลงชื่อตามระยะเวลาและสถานที่ที่
กำหนด แต่การกำหนดระยะเวลาในการเข้าชื่อต้องไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน นับแต่
วันประกาศ

๓. ผู้ที่ประสงค์จะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายจะต้องไปแสดงตนต่อ
คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง
แต่งตั้ง พร้อมทั้งแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นใดตามที่
กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

ราชการและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้แสดงตนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยถูกต้อง ให้จัดให้ผู้นั้นกรอกข้อความและลงชื่อในแบบพิมพ์การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

๔. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดสถานที่ในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายในถิ่นที่บุคคลนั้นมีที่อยู่นอกเหนือจากการกำหนดสถานที่ในแต่ละจังหวัดได้ หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นผู้เริ่มก่อการขอให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายร้องขอในกรณีดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ การขอใช้สิทธิเข้าชื่อนอกเขตจังหวัดที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง และหลักเกณฑ์การตรวจสอบการเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นได้

๕. เมื่อครบกำหนดระยะเวลาการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งรวบรวมแบบพิมพ์ที่มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายทั้งหมด

๖. ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งจัดส่งร่างพระราชบัญญัติและเอกสารที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายไปยังประธานรัฐสภา ถ้าประธานรัฐสภาเห็นว่าถูกต้องและมีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายครบหนึ่งหมื่นคน ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป แต่ถ้าหากการเข้าชื่อเสนอกฎหมายมีจำนวนไม่ครบหนึ่งหมื่นคน ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรายงานให้ประธานรัฐสภาทราบเพื่อให้ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง

การถอนการเข้าชื่อ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๖ ว่า เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดร่วมลงชื่อในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยถูกต้องตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่า การเข้าชื่อนั้นมีผลสมบูรณ์และจะถอนการเข้าชื่อในภายหลังไม่ได้

กระบวนการพิจารณาร่างกฎหมาย

กระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อเสนอให้รัฐสภาพิจารณานั้น โดยหลักแล้ว มีกระบวนการที่เหมือนกับร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กล่าวคือ ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา จากนั้นเมื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศในราชกิจจานุเบกษาก็ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ แต่ร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอนั้นจะมีความแตกต่างกันในวิธีการบางประการ ซึ่งกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๒ ได้กำหนดให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อน โดยแบ่งการพิจารณาออกเป็น ๓ วาระ มีรายละเอียดดังนี้

วาระที่ ๑

เป็นการพิจารณาขั้นรับหลักการ ในขั้นนี้สภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาว่าจะรับหลักการของร่างพระราชบัญญัติหรือไม่ โดยให้ผู้แทนการเสนอกฎหมาย เป็นผู้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อที่ประชุม และสมาชิกอภิปรายคัดค้านหรือสนับสนุน จากนั้นจะมีการลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ก็จะเข้าสู่การพิจารณาในวาระที่สองต่อไป แต่ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่รับหลักการร่างพระราชบัญญัตินั้นก็เป็นอันตกไป

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ สภาผู้แทนราษฎรอาจตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตีก่อนรับหลักการ เพื่อ

ประโยชน์ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ร่างที่ประชาชนร่วมกันเข้าชื่อเสนอ สภาผู้แทนราษฎรอาจจะตั้งคณะกรรมการธิการขึ้นมาพิจารณาก่อนรับหลักการได้ หรือคณะรัฐมนตรีอาจขอรับร่างพระราชบัญญัติร่างที่ประชาชนร่วมกันเข้าชื่อเสนอ ไปพิจารณาก่อนได้โดยขออนุมัติจากที่ประชุมสภา

วาระที่ ๒

ในขั้นนี้สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอนคือ

๑. การพิจารณาของคณะกรรมการ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนเสนอนั้น เมื่อสภามีมติในวาระที่ ๑ รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ การพิจารณาในวาระที่ ๒ เป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการ โดยการเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้ตั้งจากผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

๒. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้วก็จะนำร่างเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร โดยเริ่มต้นพิจารณาด้วยชื่อร่างคำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และให้สมาชิกอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือที่มีการสงวนคำแปรญัตติ หรือที่มีการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น เมื่อเสร็จสิ้นการพิจารณาก็จะเข้าสู่วาระที่ ๓ ต่อไป

วาระที่ ๓

เป็นวาระการลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติโดยที่ไม่มีการอภิปราย ซึ่งหากที่ประชุมมีมติไม่เห็นชอบจะส่งผลให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นตกไป แต่หากที่ประชุมมีมติเห็นชอบ ก็จะต้องส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป เมื่อวุฒิสภาได้รับร่าง

พระราชบัญญัตินั้นแล้วก็จะดำเนินการพิจารณา โดยแบ่งการพิจารณาออกเป็น ๓ วาระ เช่นเดียวกับสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา

ขั้นตอนปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๓ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ สามารถอธิบายขั้นตอนของการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนโดยละเอียดได้ดังนี้

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายนั้นมี ๒ รูปแบบ (ซึ่งประชาชนจะเลือกรูปแบบใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม) คือ

๑. การเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเอง

๒. การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยการจัดการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

รูปแบบที่ ๑ การเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเอง

ขั้นตอนที่ ๑ การรวบรวมรายชื่อและเอกสาร

ในเริ่มแรกนั้น เมื่อมีผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งจะเป็นบุคคลหรือคณะบุคคลก็ได้ประสงค์จะให้มีการออกกฎหมายในเรื่องใด ผู้นั้นก็จะเป็นผู้ริเริ่มเสนอกฎหมายและมีฐานะเป็น “ผู้แทนการเสนอกฎหมาย” ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณา โดยจะต้องจัดทำตามรูปแบบการเสนอกฎหมายคือ มีบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบ มีบทบัญญัติแบ่งเป็นมาตราที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้ว่ามีความประสงค์จะตรากฎหมายในเรื่องใด และพระราชบัญญัติที่เสนอ จะต้องมีหลักการเกี่ยวกับเรื่องที่บัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย หรือหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญเท่านั้น

นอกจากนี้จะต้องไปรวบรวมรายชื่อของประชาชนให้ได้อย่างน้อย ๑๐,๐๐๐ รายชื่อ พร้อมทั้งเอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ซึ่งเอกสารประกอบไปด้วย

๑. แบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก.๑) ซึ่งสามารถขอได้จากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรหรือดาวน์โหลดได้ทาง <http://www.parliament.go.th>

๒. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุแล้ว หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดที่ทางราชการออกให้ซึ่งต้องมีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้

๓. สำเนาทะเบียนบ้าน

ทั้งนี้ ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย ๑ คน จะต้องมียกเอกสารทั้ง ๓ อย่างนี้ครบถ้วน จึงจะถือว่าเป็นเอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่สมบูรณ์ และถูกต้องตามกฎหมาย ที่สำคัญผู้ที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายได้จะต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คือมีสัญชาติไทย และมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์

เมื่อรวบรวมเอกสารได้ครบแล้ว ให้ผู้แทนการเสนอกฎหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยแยกบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายออกเป็น จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ตามแบบแสดงบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก.๒) จากนั้นให้ผู้แทนการเสนอกฎหมาย กรอกข้อความตามแบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับ ชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อผู้แทนการเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก.๓) ให้ครบถ้วน

หลังจากเสร็จขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้น ให้ผู้แทนการเสนอกฎหมายมายื่นเรื่องเสนอต่อประธานรัฐสภาที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในวันและเวลาราชการพร้อมด้วยเอกสารดังต่อไปนี้

- ร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณา
- แบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก.๑) พร้อมทั้งสำเนาบัตร

ประจำตัวประชาชน หรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และสำเนาทะเบียนบ้าน

- แบบแสดงบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก.๒)
- แบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อของผู้แทนการเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก.๓) พร้อมทั้งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และสำเนาทะเบียนบ้าน

ขั้นตอนที่ ๒ การตรวจสอบความถูกต้องของร่างพระราชบัญญัติ และเอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ในขั้นตอนนี้ทางสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

๑. การรับมอบเอกสารจากผู้แทนการเสนอกฎหมายแล้วจะทำการตรวจสอบจำนวนเอกสารของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย พร้อมทั้งทำหนังสือยืนยันจำนวนรายการของเอกสารที่ได้รับมอบ ให้ ผู้แทนการเสนอกฎหมายลงลายมือชื่อกำกับไว้ และมีพยานลงลายมือชื่อเพื่อรับรองความถูกต้องของจำนวนเอกสาร

๒. ประธานรัฐสภาจะเป็นผู้พิจารณาว่าร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนเสนอมานั้นมีหลักการเกี่ยวกับเรื่องที่บัญญัติไว้ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยหรือหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ของรัฐธรรมนูญหรือไม่

๓. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะทำการตรวจสอบเอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนี้

-ตรวจสอบว่ารายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายมีจำนวนครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่

-ตรวจสอบว่าผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ลงลายมือชื่อและกรอกข้อมูลในแบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อของผู้เข้าเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก.๑) ครบถ้วนหรือไม่

-ตรวจสอบเอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย คือ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และสำเนาทะเบียนบ้านของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายว่ามีความถูกต้องและครบถ้วนหรือไม่

ขั้นตอนที่ ๓ การดำเนินการกรณีรายชื่อไม่ครบ ๑๐,๐๐๐ รายชื่อ

ในการดำเนินการตามกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนนั้น อาจเกิดกรณีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายและเอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายไม่ครบ ๑๐,๐๐๐ รายชื่อได้หลายขั้นตอนได้แก่

๑.รายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายและเอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายไม่ครบ ๑๐,๐๐๐ รายชื่อ ตั้งแต่เมื่อเริ่มต้นเสนอกฎหมาย คือ เมื่อตอนที่ส่งรายชื่อและเอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายมาที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๒.รายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายที่ยื่นมาครบ ๑๐,๐๐๐ รายชื่อ แต่หลังจากที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของรายชื่อและเอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายแล้วปรากฏว่ามีรายชื่อและเอกสารไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ทำให้มีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไม่ครบ ๑๐,๐๐๐ รายชื่อ

๓.รายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายและเอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายถูกต้องและครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว คือ ๑๐,๐๐๐

รายชื่อ แต่เมื่อส่งรายชื่อไปให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ตรวจสอบการมีตัวตนและการเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ปรากฏว่าผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไม่มีตัวตน หรือเสียชีวิตก่อนการร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายหรือหรือเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ทำให้จำนวนผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายมีจำนวนไม่ครบ ๑๐,๐๐๐ รายชื่อ

เมื่อเกิดกรณีดังกล่าวข้างต้น ไม่ว่าจะกรณีใด สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะแจ้งให้ผู้แทนการเสนอกฎหมายทราบ เพื่อให้ผู้แทนการเสนอกฎหมายไปดำเนินการรวบรวมรายชื่อเพิ่มเติม ให้ครบ ๑๐,๐๐๐ รายชื่อ ภายใน ๓๐ วัน

ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลา ๓๐ วันแล้ว ผู้แทนการเสนอกฎหมายไม่ส่งรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายและเอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเพิ่มเติมให้ครบ ๑๐,๐๐๐ รายชื่อ ประธานรัฐสภาจะสั่งจำหน่ายเรื่อง

ขั้นตอนที่ ๔ การปิดประกาศรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายและการคัดค้าน

เมื่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบความถูกต้องของรายชื่อและเอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ปรากฏว่ามีจำนวนครบตามที่กฎหมายกำหนดไว้คือไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ รายชื่อแล้ว สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะจัดส่งบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไปปิดประกาศตามสถานที่ต่างๆ ดังนี้

- ศาลากลางจังหวัด
- ที่ว่าการอำเภอ
- สำนักงานเทศบาล
- ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล
- ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน
- เขตชุมชนหนาแน่น

ทั้งนี้ เฉพาะในเขตท้องที่ที่ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
หลังจากที่ปิดประกาศให้ประชาชนได้ตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อ
เสนอกฎหมายแล้ว หากประชาชนผู้ใดพบว่ามีรายชื่อของตนเป็นผู้เข้าชื่อเสนอ
กฎหมายในบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยที่ตนมิได้ร่วมลงชื่อเสนอ
กฎหมายด้วย ให้ผู้นั้นยื่นคำร้องคัดค้านตามแบบคำร้องคัดค้านรายชื่อผู้เข้าชื่อ
เสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก. ๔) ต่อประธานรัฐสภาหรือผู้ที่ประธานรัฐสภา
แต่งตั้งให้เป็น ผู้รับคำร้องคัดค้านเพื่อให้ทำการขีดฆ่าชื่อของตนออกจากบัญชี
รายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายภายใน ๒๐ วันนับแต่วันปิดประกาศ หากพ้น
กำหนด ๒๐ วันไม่มีผู้ใดคัดค้านให้ถือว่าไม่มีผู้คัดค้าน

กรณีมีผู้คัดค้านภายในกำหนดเวลา ๒๐ วันจนทำให้รายชื่อผู้เข้าชื่อ
เสนอกฎหมายมีจำนวนไม่ครบ ๑๐,๐๐๐ คน สำนักงานเลขาธิการสภา
ผู้แทนราษฎรจะแจ้งให้ผู้แทนการเสนอกฎหมายทราบ เพื่อให้ยื่นรายชื่อ
เพิ่มเติมให้ครบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

กรณีไม่มีการคัดค้าน หรือมีการคัดค้าน แต่จำนวนผู้เข้าชื่อเสนอ
กฎหมายมีจำนวนครบตามที่กฎหมายกำหนด ประธานรัฐสภาจะดำเนินการนำ
ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาต่อไป

รูปแบบที่ ๒ การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยการจัดการของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง

ขั้นตอนที่ ๑ การริเริ่มเสนอกฎหมาย

ในขั้นตอนแรกของการเข้าชื่อเสนอกฎหมายในรูปแบบนี้จะต้องมีผู้มี
สิทธิเลือกตั้งจำนวนตั้งแต่ ๑๐๐ คนขึ้นไปที่ประสงค์จะขอให้คณะกรรมการ
การเลือกตั้งดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยให้ยื่นคำขอพร้อม
เอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนา
บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทาง
ราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ขอให้มิ

การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พร้อมทั้งจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ขอให้มีการเข้าชื่อ
เสนอกฎหมาย (แบบ ข.ช. ๒)

นอกจากนี้จะต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอให้รัฐสภา
พิจารณา โดยจะต้องจัดทำตามรูปแบบการเสนอกฎหมายซึ่งประกอบด้วย

- บันทึกหลักการและเหตุผล

- ตัวร่างพระราชบัญญัติซึ่งจะต้องแบ่งเป็นมาตราที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้ว่ามีความประสงค์จะให้ตรากฎหมายในเรื่องใดตลอดจนมี
หลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย

- สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

จากนั้นจะต้องยื่นคำขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัด
ให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ช. ๑) พร้อมทั้งเอกสารดังกล่าวข้างต้น
ทั้งหมดต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง ณ สำนักงานคณะกรรมการการ
เลือกตั้ง หรือจะยื่น ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดก็ได้

ขั้นตอนที่ ๒ การดำเนินการตรวจสอบเอกสารและปิดประกาศเอกสาร

เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำขอพร้อมเอกสารที่
เกี่ยวข้องแล้ว ก็จะดำเนินการตาม ขั้นตอน ดังนี้

๒.๑ เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการตรวจสอบความ
ถูกต้องของเอกสาร

๒.๒ เมื่อเลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าเอกสารทั้งหมด
ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดก็จะแจ้งให้ตัวแทนผู้ยื่นคำขอทราบและส่ง
รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ยื่นคำขอไปให้ผู้อำนวยความสะดวกเลือกตั้งประจำจังหวัด
เพื่อปิดประกาศตามสถานที่ต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

เมื่อผู้ที่มีชื่ออยู่ในรายชื่อที่ปิดประกาศแต่มิได้ร่วมลงชื่อด้วยให้ยื่น
หนังสือคัดค้านต่อผู้อำนวยความสะดวกเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น ภายในยี่สิบวัน
นับแต่วันปิดประกาศ

ถ้ามีผู้คัดค้านว่ามีได้ร่วมลงชื่อด้วย ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่มีการคัดค้านจะดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง หากข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้คัดค้านมิได้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายจริงก็จะดำเนินการขีดฆ่าชื่อผู้นั้นออกจากบัญชีรายชื่อ แต่ถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้คัดค้านเป็นผู้ขอให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจะสั่งจำหน่ายหนังสือคัดค้านนั้นและแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบ

๒.๓ ถ้าปรากฏว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ยื่นคำขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดการให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายมีจำนวนไม่ถึงหนึ่งร้อยคน เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งจะแจ้งให้ตัวแทนผู้ยื่นคำขอทราบโดยเร็ว และเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้มีคำสั่งจำหน่ายเรื่อง

๒.๔ ถ้าปรากฏว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ยื่นคำขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดการให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายมีจำนวนหนึ่งร้อยคนขึ้นไป คณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยประกาศกำหนดเวลาเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ซึ่งจะต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดส่งประกาศดังกล่าวพร้อมด้วยร่างพระราชบัญญัติและเอกสารที่เกี่ยวข้องไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๒.๕ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้รับร่างพระราชบัญญัติและเอกสารตาม ๒.๔ แล้ว ก็จะกำหนดสถานที่ลงชื่อสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ประสงค์จะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยจะปิดประกาศกำหนดระยะเวลาการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย และประกาศกำหนดสถานที่ลงชื่อ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่น พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ

ขั้นตอนที่ ๓ การร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

การร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีอยู่ ๒ ทางคือ

๑. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายในเขตจังหวัดที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง

๒. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายนอกเขตจังหวัดที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง

๑. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายในเขตจังหวัดที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง

ในช่วงระยะเวลาที่มีการกำหนดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ประสงค์จะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายมาแสดงตนต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง พร้อมทั้งแสดงบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ ณ สถานที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ต่อจากนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งจะทำการตรวจสอบหลักฐานกับทะเบียนรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

หากปรากฏว่าเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นกรอกข้อความ และลงชื่อในแบบคำขอเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ช. ๙)

แต่ถ้าผู้นั้นไม่มีรายชื่อในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแจ้งให้ผู้นั้นทราบทันที

๒. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายนอกเขตจังหวัดที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง

การขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามถิ่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดตามทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

(๑) ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่นอกเขตจังหวัดและประสงค์จะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายมาแสดงตนต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ตนมีถิ่นที่อยู่ พร้อมทั้งแสดงบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และลงชื่อตามแบบคำขอเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ช.๑๐) โดยจะต้องดำเนินการก่อนวันสุดท้ายของระยะเวลาเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไม่น้อยกว่าสิบวัน

(๒) ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายมีถิ่นที่อยู่แจ้งไปยัง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ผู้เข้าชื่ออ้างว่ามีชื่ออยู่ในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัด เพื่อตรวจสอบว่าผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจริงหรือไม่

หากผลการตรวจสอบถูกต้อง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายมีถิ่นที่อยู่ ก็จะบันทึกผลการตรวจสอบในช่องหมายเหตุตามแบบคำขอเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ช.๑๐) ว่า “ถูกต้อง” และลงลายมือชื่อกำกับไว้ในช่อง “หมายเหตุ”

หากผลการตรวจสอบไม่ถูกต้องก็จะขีดฆ่าชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย และบันทึกผลการตรวจสอบในช่องหมายเหตุตามแบบคำขอเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ช.๑๐) ว่า “ไม่ถูกต้อง” และลงลายมือชื่อกำกับไว้ในช่อง “หมายเหตุ”

ขั้นตอนที่ ๔ การเสนอกฎหมายต่อรัฐสภา

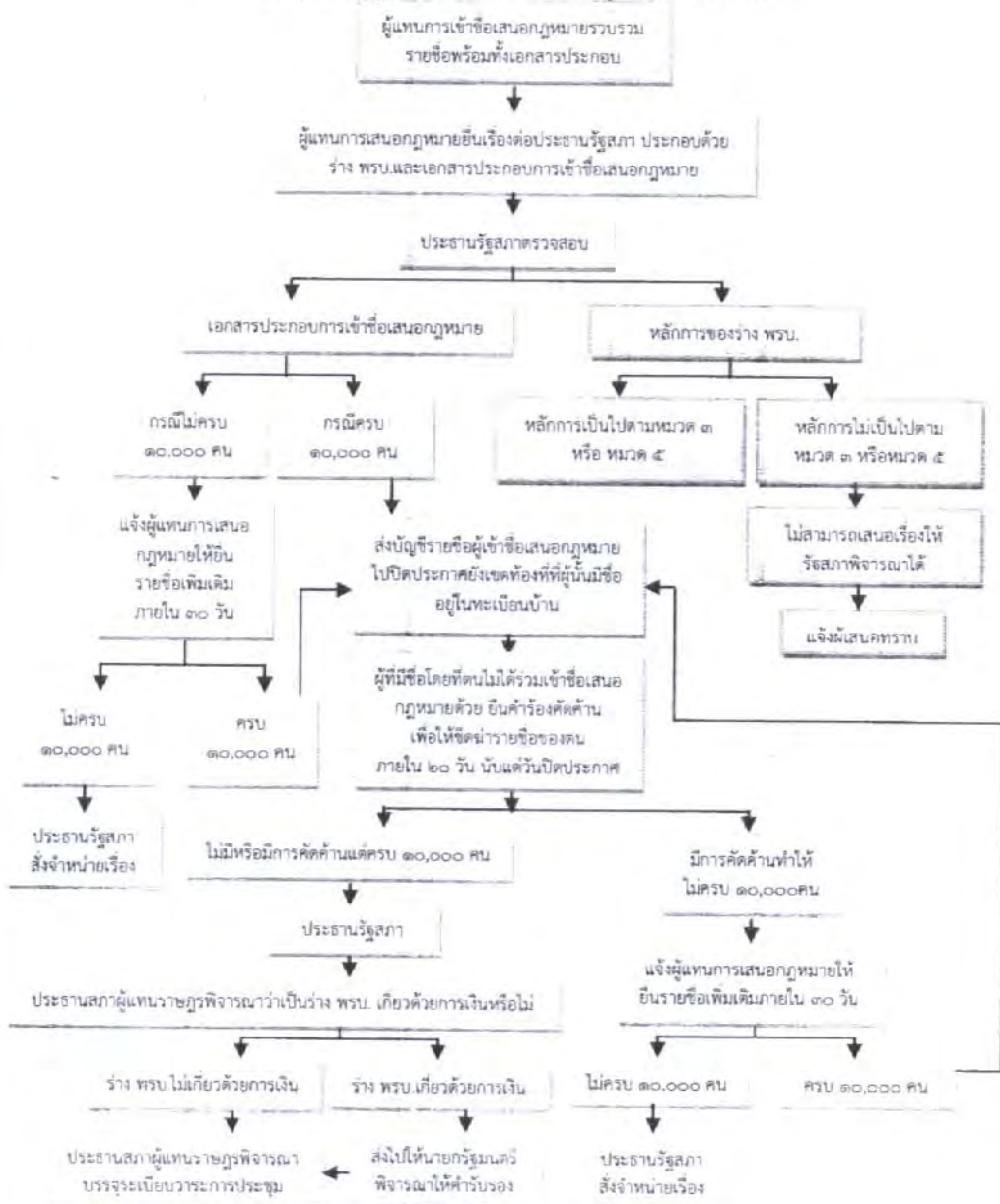
การเสนอกฎหมายเพื่อให้รัฐสภาพิจารณามีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. เมื่อครบกำหนดระยะเวลาเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ตามที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ จังหวัดจะรวบรวมเอกสารเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในยี่สิบวัน

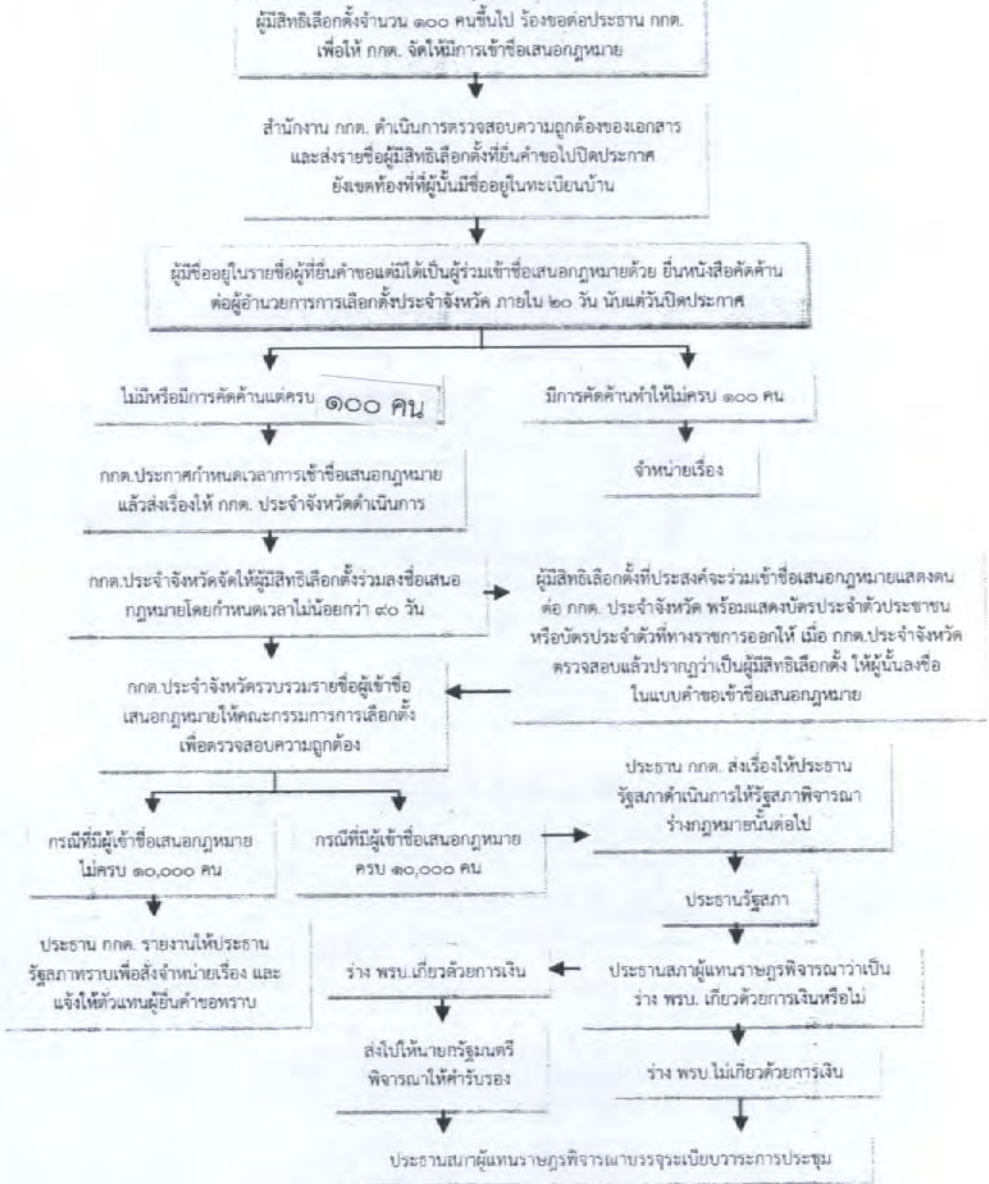
๒. กรณีที่ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายครบหนึ่งหมื่นคน ประธานกรรมการ การเลือกตั้งจะรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องส่งไปยังประธานรัฐสภาเพื่อพิจารณา หากเห็นว่าถูกต้องและมีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายครบ ๑๐,๐๐๐ คน ให้ประธาน รัฐสภาดำเนินการให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป

๓. กรณีที่ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไม่ครบหนึ่งหมื่นคน ประธานกรรมการ การเลือกตั้งจะรายงานให้ประธานรัฐสภาทราบ เพื่อให้ประธานรัฐสภาสั่ง จำหน่ายเรื่อง

แผนภาพกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน
โดยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเอง
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

แผนภาพกระบวนการเข้าซื้อเสนอกฎหมายของประชาชน
โดยการจัดการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

การเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

การเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ ได้วางหลักเกณฑ์และวิธีการในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ไว้ดังนี้

ผู้มีสิทธิเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ได้แก่

(๑) คณะรัฐมนตรี

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

(๓) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน

รูปแบบของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ในการเสนอญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนั้น ต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐ จะเสนอมิได้ และร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบ ดังต่อไปนี้

(๑) หลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๒) เหตุผลในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๓) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
หลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นให้กำหนดโดยชัดแจ้ง

วิธีการเข้าชื่อเสนอญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ในปัจจุบัน ยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไว้ โดยเฉพาะ แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙๑ (๑) วางหลักว่าญัตติการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต้องมาจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ดังนั้น ในการเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จึงต้องนำหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ มาบังคับใช้โดยอนุโลมเพราะฉะนั้นวิธีการเข้าชื่อเสนอญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ จึงมี ๒ วิธี คือ

๑. การเข้าชื่อเสนอญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน ยื่นเรื่องเสนอต่อประธานรัฐสภาและให้นำวิธีการยื่นคำขอเข้าชื่อเสนอกฎหมายมาบังคับใช้กับการยื่นคำขอเข้าชื่อเสนอญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม

๒. การเข้าชื่อเสนอญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน ร้องขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

การพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม รัฐสภาจะต้องพิจารณาเป็น ๓ วาระ ดังนี้

วาระที่ ๑ ชั้นรับหลักการ

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยใน

การแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

วาระที่ ๒ ชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา

การพิจารณาในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมด้วย

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ และเมื่อการพิจารณาวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

วาระที่ ๓

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามชั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

เมื่อการลงมติได้เป็นไปตามที่กล่าวแล้ว ให้นำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๐ และมาตรา ๑๕๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

แผนภาพกระบวนการเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้แทนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายรวบรวมรายชื่อพร้อมทั้งเอกสารประกอบ

ผู้แทนการเสนอกฎหมายยื่นเรื่องต่อประธานรัฐสภา ประกอบด้วยผู้ติดขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
และเอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ประธานรัฐสภาตรวจสอบ

เอกสารประกอบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

หลักการของญัตติ

กรณีไม่ครบ
๕๐,๐๐๐ คน

กรณีครบ
๕๐,๐๐๐ คน

หลักการเป็นไปตาม
ที่รัฐธรรมนูญกำหนด

หลักการไม่เป็นไปตาม
ที่รัฐธรรมนูญกำหนด

แจ้งผู้แทนการเสนอกฎหมายให้ยื่น
รายชื่อเพิ่มเติมภายใน ๓๐ วัน

ไม่ครบ ๕๐,๐๐๐ คน

ครบ ๕๐,๐๐๐ คน

ประธานรัฐสภา
สั่งจำหน่ายเรื่อง

ส่งบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไปปิดประกาศ
ยังเขตท้องที่ที่ผู้นับมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ผู้ที่มีชื่อโดยที่ตนไม่ได้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายด้วย
ยื่นคำร้องคัดค้านเพื่อให้ขจัดรายชื่อของตน
ภายใน ๒๐ วัน นับแต่วันปิดประกาศ

ไม่มีหรือมีการคัดค้านแต่ครบ ๕๐,๐๐๐ คน

ประธานรัฐสภาพิจารณาบรรจุ
ระเบียบวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา

มีการคัดค้านทำให้
ไม่ครบ ๕๐,๐๐๐ คน

แจ้งผู้แทนการเสนอ
กฎหมายให้ยื่นรายชื่อ
เพิ่มเติมภายใน ๓๐ วัน

ไม่ครบ ๕๐,๐๐๐ คน

ครบ ๕๐,๐๐๐ คน

ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง

ไม่สามารถเสนอเรื่องให้
รัฐสภาพิจารณาได้

แจ้งผู้เสนอทราบ

บรรณานุกรม

วนิดา แสงสารพันธุ์, “การเข้าซื้อเสนอกฎหมายโดยประชาชน”
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, “แนวทางการแก้ไขเพิ่มเติม
รัฐธรรมนูญ เรื่อง การเข้าซื้อเสนอกฎหมายโดยประชาชน”
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๙.

ภาคผนวก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐
(เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย)

หมวด ๗

การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน

มาตรา ๑๖๓ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด ๓ และหมวด ๕ แห่งรัฐธรรมนูญนี้

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติเสนอมาด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ รวมทั้งการตรวจสอบรายชื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต้องให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นชี้แจงหลักการของร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดด้วย

นอกจากมาตรา ๑๖๓ ที่บัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายไว้แล้ว ยังมีบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ดังนี้

หมวด ๓

สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๒๖ การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๒๗ สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้อำนาจกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็น ข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติ ตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรง หากการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดมีกฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้แล้ว ให้การใช้สิทธิและเสรีภาพ ในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือจากรัฐ ในการใช้สิทธิตามความในหมวดนี้

มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบอบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒

ความเสมอภาค

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา ๓๑ บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายหรือกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

ส่วนที่ ๓

สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือ ไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับและการคุมขังบุคคล จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่มีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย มีสิทธิร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งระงับหรือเพิกถอนการ

กระทำเช่นนั้น รวมทั้งจะกำหนดวิธีการตามสมควรหรือการ
เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยก็ได้

มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและ
ครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข

การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของ
ผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถานหรือในที่รโหฐาน จะกระทำ
มิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่
กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและมี
เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดย
อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ
ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน การผังเมือง หรือ
เพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร
หรือห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำ
มิได้

มาตรา ๓๕ สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง
ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วย
วิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของ
บุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว
จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์ โดยมีขอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกัน จะกระทำได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือ แตกต่างจากบุคคลอื่น

มาตรา ๓๘ การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาเป็นการฉุกเฉิน หรือโดยอาศัย

อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งให้กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

ส่วนที่ ๔

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

มาตรา ๓๙ บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรมดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง

(๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง

(๓) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม

(๔) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดี มีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

(๕) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๖) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศ

(๗) ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

(๘) ในคดีแพ่ง บุคคลมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ

ส่วนที่ ๕ สิทธิในทรัพย์สิน

มาตรา ๔๑ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบทอดย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔๒ การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะกิจการของรัฐเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน การอนุรักษ์โบราณสถานและแหล่งทางประวัติศาสตร์ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่งต้องกำหนดให้อย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด การได้มาสภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ ความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน และประโยชน์ที่รัฐและผู้ถูกเวนคืนได้รับจากการใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัด

แจ้ง ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว
ต้องคืนให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาทตาม
วรรคสาม และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดใช้ไป ให้เป็นไปตามที่
กฎหมายบัญญัติ

ส่วนที่ ๖

สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

มาตรา ๔๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการ
หรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดย
อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ใน
การรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครอง
ประชาชนในด้านสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือ
ศีลธรรมอันดีของประชาชนการจัดระเบียบการประกอบอาชีพ
การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือ
สิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด
หรือจำกัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันความ
ปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการ
ดำรงชีพ ทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน
ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ส่วนที่ ๗

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน

มาตรา ๔๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรา นี้ จะกระทำมิได้

การห้ามหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเสนอข่าวสาร หรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใด ๆ ด้วยวิธีการใดๆ เพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรา นี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสอง

การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่น จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสอง

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้

มาตรา ๔๖ พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบ กิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชน อื่น ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วย ราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ ต้องไม่ขัดต่อจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ และมีสิทธิจัดตั้ง องค์กรเพื่อปกป้องสิทธิ เสรีภาพและความเป็นธรรม รวมทั้งมีกลไก ควบคุมกันเองขององค์กรวิชาชีพ

ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ในกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพเช่นเดียวกับพนักงานหรือ ลูกจ้างของเอกชนตามวรรคหนึ่ง

การกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าของกิจการ อันเป็น การขัดขวางหรือแทรกแซงการเสนอข่าวหรือแสดงความคิดเห็นใน ประเด็นสาธารณะของบุคคลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้ถือว่าเป็น การจงใจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบและไม่มีผลใช้บังคับ เว้นแต่ เป็นการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายหรือจริยธรรมแห่งการ ประกอบวิชาชีพ

มาตรา ๔๗ คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อ ประโยชน์สาธารณะ

ให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรร
คลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับการประกอบกิจการ
วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้
ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด
ของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา
วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์สาธารณะอื่น และการ
แข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม รวมทั้งต้องจัดให้ภาคประชาชนมีส่วน
ร่วมในการดำเนินการสื่อมวลชนสาธารณะ

การกำกับการประกอบกิจการตามวรรคสองต้องมีมาตรการ
เพื่อป้องกันมิให้มีการควบรวม การครองสิทธิข้ามสื่อ หรือการ
ครอบงำ ระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเองหรือโดยบุคคลอื่นใด ซึ่งจะมี
ผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือปิดกั้นการ
ได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชน

มาตรา ๔๘ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของ
กิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุ
โทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่น
เป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่น
ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ใน
ทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว

ส่วนที่ ๘

สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา

มาตรา ๔๙ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น

การจัดการศึกษาอบรมขององค์การวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา ๕๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ

การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ส่วนที่ ๙

สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ

มาตรา ๕๑ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขจากรัฐซึ่งต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐอย่างเหมาะสม โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและทันต่อเหตุการณ์

มาตรา ๕๒ เด็กและเยาวชน มีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว

การแทรกแซงและการจำกัดสิทธิของเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อสงวนและรักษาไว้ซึ่งสถานะของครอบครัวหรือประโยชน์สูงสุดของบุคคลนั้น

เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแลมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา ๕๓ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา ๕๔ บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

บุคคลวิกลจริตย่อมได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา ๕๕ บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

ส่วนที่ ๑๐

สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน

มาตรา ๕๖ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๗ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

การวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การวางผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ

มาตรา ๕๘ บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน

มาตรา ๕๙ บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันรวดเร็ว

มาตรา ๖๐ บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น

มาตรา ๖๑ สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

ให้มีองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภค ทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการตรา และการบังคับใช้กฎหมายและกฎ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ให้รัฐสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการขององค์การอิสระดังกล่าวด้วย

มาตรา ๖๒ บุคคลย่อมมีสิทธิติดตามและร้องขอให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

บุคคลซึ่งให้ข้อมูลโดยสุจริตแก่องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

ส่วนที่ ๑๑

เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม

มาตรา ๖๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๖๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน หรือหมู่คณะอื่น

ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบประสิทธิภาพ

ในการบริหารราชการแผ่นดินและความต่อเนื่องในการจัดทำบริการ
สาธารณะ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง จะกระทำ
มิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อ
คุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษาความสงบ
เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการ
ผูกขาดตัดตอน ในทางเศรษฐกิจ

มาตรา ๒๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรค
การเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อ
ดำเนินกิจกรรมในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตาม
วิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง
เป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของ
พรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง
กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตาม
จำนวนที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรค
การเมือง ซึ่งเห็นว่ามีมติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่
ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับ
หลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป

ส่วนที่ ๑๒

สิทธิชุมชน

มาตรา ๖๖ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา ๖๗ สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อชุมชน อย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษา และประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของ

ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

ส่วนที่ ๑๓

สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๖๘ บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มิได้

ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้ทราบการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการดังกล่าว

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามวรรคสาม ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและ

กรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบในขณะที่กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งดังกล่าว

มาตรา ๖๙ บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

มาตรา ๗๕ บทบัญญัติในหมวดนี้เป็นเจตจำนงให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน

ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน ต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดแจ้งว่าจะดำเนินการใด ในระยะเวลาใด เพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง

มาตรา ๗๖ คณะรัฐมนตรีต้องจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อแสดงมาตรการและรายละเอียดของแนวทางในการปฏิบัติราชการในแต่ละปีของการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ในการบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีต้องจัดให้มีแผนการตรากฎหมายที่จำเป็นต่อการดำเนินการตามนโยบายและแผนการบริหารราชการแผ่นดิน

ส่วนที่ ๒

แนวนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ

มาตรา ๗๗ รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ และต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จำเป็น และเพียงพอ เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ

ส่วนที่ ๓

แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา ๗๘ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ

(๒) จัดระบบการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้มีขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ชัดเจนเหมาะสมแก่การพัฒนาประเทศ และสนับสนุนให้จังหวัดมีแผน

และงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่

(๓) กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

(๔) พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

(๕) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

(๖) ดำเนินการให้หน่วยงานทางกฎหมายที่มีหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐตามกฎหมายและตรวจสอบการตรากฎหมายของรัฐ ดำเนินการอย่างเป็นอิสระ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักนิติธรรม

(๗) จัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง รวมทั้งจัดให้มีสภาพัฒนาการเมืองที่มีความเป็นอิสระ เพื่อติดตามสอดส่องให้มีการปฏิบัติตามแผนดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

(๘) ดำเนินการให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับสิทธิประโยชน์อย่างเหมาะสม

ส่วนที่ ๔

แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา
และวัฒนธรรม

มาตรา ๗๙ รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครอง
พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมา
ช้านานและศาสนาอื่น ทั้งต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความ
สมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำ
หลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนา
คุณภาพชีวิต

มาตรา ๘๐ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม
การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรม
เลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและ
ชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัว
และชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ
ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มี
คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

(๒) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการ
สร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้ง
จัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐาน
อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมี
ส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข โดยผู้มี
หน้าที่ให้บริการดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและ
จริยธรรม ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

(๓) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

(๕) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวិชาลัยในศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ และเผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาวิชาลัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาวิชาลัยจากรัฐ

(๖) ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ส่วนที่ ๕

แนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม

มาตรา ๘๑ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และทั่วถึง ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และจัดระบบงาน

ราชการและงานของรัฐอย่างอื่นในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมและการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

(๒) คຸ້ມครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิดทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

(๓) จัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายที่ดำเนินการเป็นอิสระ เพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายของประเทศ รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญโดยต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายนั้นประกอบด้วย

(๔) จัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่ดำเนินการเป็นอิสระ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

(๕) สนับสนุนการดำเนินการขององค์กรภาคเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

ส่วนที่ ๖

แนวนโยบายด้านการต่างประเทศ

มาตรา ๘๒ รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธ์ไมตรีและความร่วมมือกับนานาประเทศ และพึงถือหลักในการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคตลอดจนต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งตามพันธกรณีที่ได้กระทำไว้กับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ

รัฐต้องส่งเสริมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวกับนานาประเทศ ตลอดจนต้องให้ความคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ

ส่วนที่ ๗ แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ

มาตรา ๘๓ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรา ๘๔ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจซึ่งมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค

(๒) สนับสนุนให้มีการใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล ควบคู่กับการประกอบกิจการ

(๓) ควบคุมให้มีการรักษาวินัยการเงินการคลังเพื่อสนับสนุนเสถียรภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีอากรให้มีความเป็นธรรมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม

(๔) จัดให้มีการออมเพื่อการดำรงชีพในยามชราแก่ประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างทั่วถึง

(๕) กำกับให้การประกอบกิจการมีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ป้องกันการผูกขาดตัดตอนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และคุ้มครองผู้บริโภค

(๖) ดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม คุ้มครอง ส่งเสริมและขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เพื่อใช้ในการผลิตสินค้า บริการ และการประกอบอาชีพ

(๗) ส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงาน เด็กและสตรี จัดระบบแรงงานสัมพันธ์และระบบไตรภาคีที่ผู้ทำงานมีสิทธิเลือกผู้แทนของตน จัดระบบประกันสังคม รวมทั้งคุ้มครองให้ ผู้ทำงานที่มีคุณค่าอย่างเดียวกันได้รับค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

(๘) คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิต และการตลาด ส่งเสริมให้สินค้าเกษตรได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปของสภาเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร

(๙) ส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์ให้เป็นอิสระ และการรวมกลุ่มการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตลอดทั้งการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อดำเนินกิจการด้านเศรษฐกิจ

(๑๐) จัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ในทางเศรษฐกิจ และต้องมีให้สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอยู่ในความผูกขาดของเอกชนอัน อาจก่อความเสียหายแก่รัฐ

(๑๑) การดำเนินการใดที่เป็นเหตุให้โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐอันจำเป็นต่อ

การดำรงชีวิตของประชาชน หรือเพื่อความมั่นคงของรัฐตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน หรือทำให้รัฐเป็นเจ้าของน้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด จะกระทำมิได้

(๑๒) ส่งเสริมและสนับสนุน กิจการพาณิชยนาวิ การขนส่งทางราง รวมทั้งการดำเนินการตามระบบบริหารจัดการขนส่งทั้งภายในและระหว่างประเทศ

(๑๓) ส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรภาคเอกชนทางเศรษฐกิจ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง

(๑๔) ส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในทางเศรษฐกิจ

ส่วนที่ ๘

แนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๘๕ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยให้คำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งผืนดิน ผืนน้ำ วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นและการดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดมาตรฐานการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินนั้น

มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

(๒) กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำ เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร

(๓) จัดให้มีการวางผังเมือง พัฒนา และดำเนินการตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

(๔) จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอื่นอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล

(๕) ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

ส่วนที่ ๙

แนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ ทรัพย์สินทางปัญญา และพลังงาน

มาตรา ๘๖ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ ทรัพย์สินทางปัญญา และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านต่าง ๆ โดยจัดให้มีกฎหมายเฉพาะเพื่อการนี้ จัดงบประมาณสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และให้มีสถาบันการศึกษาและพัฒนา จัดให้มีการใช้ประโยชน์จากผลการศึกษาและพัฒนา การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสม รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ และสนับสนุนให้ประชาชนใช้หลักด้านวิทยาศาสตร์ในการดำรงชีวิต

(๒) ส่งเสริมการประดิษฐ์หรือการค้นคิดเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ รักษาและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย รวมทั้งให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และใช้ประโยชน์จากพลังงานทดแทนซึ่งได้จากธรรมชาติและเป็นคุณต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

ส่วนที่ ๑๐

แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

มาตรา ๘๗ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น

(๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมืองและจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

(๕) ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

ส่วนที่ ๗

การตราพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๔๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓๙ ร่าง

พระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดย

(๑) คณะรัฐมนตรี

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

(๓) ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ หรือ

(๔) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามมาตรา ๑๖๓

ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีผู้เสนอตาม (๒) (๓) หรือ (๔) เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินจะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี

ในกรณีที่ประชาชนได้เสนอร่างพระราชบัญญัติใดตาม (๔) แล้ว หากบุคคลตาม (๑) หรือ (๒) ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเดียวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นอีก ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖๓ วรรคสี่ มาใช้บังคับกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นด้วย

ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน

ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งต้องมีบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติเสนอมาร่วมกับร่างพระราชบัญญัติด้วย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อรัฐสภาต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบและให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัตินั้นได้โดยสะดวก

หมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๙๑ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ผู้ตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐ จะเสนอมิได้

(๒) ผู้ตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ

(๓) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียง

เห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

(๔) การพิจารณาในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมด้วย

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

(๕) เมื่อการพิจารณาในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(๖) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามชั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

(๗) เมื่อการลงมติได้เป็นไปตามที่กล่าวแล้วให้นำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๐ และมาตรา ๑๕๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย
พ.ศ. ๒๕๔๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๒
เป็นปีที่ ๕๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอ
กฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้
โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติว่าด้วย
การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง" หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย

"ศาลากลางจังหวัด" หมายความว่า รวมถึง ศาลาว่าการ
กรุงเทพมหานคร

"ที่ว่าการอำเภอ" หมายความว่า รวมถึง สำนักงานเขตและที่ว่าการ
การกิ่งอำเภอ

"สำนักงานเทศบาล" หมายความว่ารวมถึง ศาลว่าการเมือง
พัทยา

มาตรา ๔ ให้ประธานรัฐสภารักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ บุคคลผู้มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามมาตรา ๑๗๐ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย จะต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อยู่ในวันที่เข้าชื่อ เสนอกฎหมาย

กฎหมายที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณาต้องจัดทำในรูปแบบ ร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งต้องมีหลักการเกี่ยวกับเรื่องที่บัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย หรือหมวด ๕ แนวนโยบาย พื้นฐานแห่งรัฐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และต้องมี บันที่หลักการและเหตุผลประกอบในการเสนอกฎหมาย รวมทั้งต้องมี บทบัญญัติแบ่งเป็นมาตราที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้ว่ามีความ ประสงค์จะตรากฎหมายในเรื่องใด และมีหลักเกณฑ์และวิธีการใน การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นอย่างไร

เพื่อประโยชน์ในการพิจารณากฎหมายของรัฐสภา การ เสนอกฎหมายอาจจัดทำบันทึกรूपสาระสำคัญและคำชี้แจงความมุ่ง หมายของการกำหนดหลักการในแต่ละบทบัญญัติของกฎหมายที่ เสนอให้เพียงพอที่จะเข้าใจเหตุผลที่กำหนดไว้ในแต่ละมาตราก็ได้

มาตรา ๖ วิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ อาจกระทำโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเอง

หรืออาจร้องขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายก็ได้

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดร่วมลงชื่อในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้ถือว่า การเข้าชื่อนั้นมีผลสมบูรณ์และจะถอนการเข้าชื่อในภายหลังอีกมิได้

หมวด ๒

การเข้าชื่อโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๗ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเองครบจำนวนห้าหมื่นคน ให้ยื่นเรื่องเสนอต่อประธานรัฐสภาโดยต้องมีเอกสารดังต่อไปนี้

(๑) ร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณา

(๒) แบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายและผู้แทนการเสนอกฎหมายตามที่ประธานรัฐสภากำหนด พร้อมทั้งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้และสำเนาทะเบียนบ้านของทุกคน

มาตรา ๘ เมื่อประธานรัฐสภาได้รับเรื่องการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารตามมาตรา ๗ ถ้าเห็นว่าถูกต้อง ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการปิดประกาศรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาลที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่น ทั้งนี้ เฉพาะในเขตท้องที่ที่ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ในกรณีที่ผู้ใดมีชื่อเป็นผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายตามประกาศใน
วรรคหนึ่ง โดยมีได้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายด้วย ให้ผู้นั้นมีสิทธิยื่น
คำร้องคัดค้านต่อประธานรัฐสภาหรือบุคคลที่ประธานรัฐสภาแต่งตั้ง
เพื่อให้ชื่อกำชื่อตนเองออกจากบัญชีรายชื่อผู้เข้าเสนอกฎหมายได้
ภายในยี่สิบวันนับแต่วันปิดประกาศตามวรรคหนึ่ง

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาคัดค้านตามวรรคสองแล้ว ให้ถือว่า
รายชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายที่ไม่มี การคัดค้านเป็นรายชื่อที่
ถูกต้อง และถ้ามีจำนวนครบห้าหมื่นคนให้ประธานรัฐสภาดำเนินการ
ให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป แต่ถ้ามีจำนวนไม่ครบ
ห้าหมื่นคน ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้ผู้แทนการเสนอกฎหมายตาม
มาตรา ๗ (๒) ทราบเพื่อดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย
เพิ่มเติมให้ครบห้าหมื่นคนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจาก
ประธานรัฐสภา ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวมิได้เสนอการเข้าชื่อ
เพิ่มเติมจนครบห้าหมื่นคนให้ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง

หมวด ๓

การเข้าชื่อโดยการจัดการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๙ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีจำนวนตั้งแต่หนึ่งร้อยคน
ขึ้นไปประสงค์จะขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการ
จัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ให้ยื่นคำขอต่อประธานกรรมการ
การเลือกตั้งพร้อมทั้งร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณา

มาตรา ๑๐ เมื่อประธานกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำขอ
ตามมาตรา ๙ ให้ดำเนินการจัดส่งร่างพระราชบัญญัติและเอกสารที่
เกี่ยวข้องไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือผู้ที่
คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งในแต่ละจังหวัด เพื่อดำเนินการ
ประกาศให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละจังหวัดทราบว่ามีการเสนอ

กฎหมายในเรื่องใด และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ประสงค์จะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายไปลงชื่อตามระยะเวลาและสถานที่ที่กำหนด ทั้งนี้ การกำหนดระยะเวลาเข้าชื่อต้องไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศ

มาตรา ๑๑ ในระหว่างระยะเวลาที่กำหนดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายในสถานที่ที่กำหนดไว้ในจังหวัดที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง

ในการใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปแสดงตนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง พร้อมทั้งแสดงบัตรประจำตัวประชาชน หรือหลักฐานอื่นใดตามที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้แสดงตนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยถูกต้อง ให้จัดให้ผู้นั้นกรอกข้อความและลงชื่อในแบบพิมพ์การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ในกรณีจำเป็นเพื่อให้การจัดการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติในการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายด้วยก็ได้

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอตามมาตรา ๙ ร้องขอคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดสถานที่ในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายในถิ่นที่บุคคลนั้นมีที่อยู่นอกเหนือจากการกำหนดสถานที่ในแต่ละจังหวัดได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การขอให้สิทธิเข้าชื่อนอกเขตจังหวัดที่ตนมีสิทธิ

เลือกตั้งและหลักเกณฑ์การตรวจสอบการเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งของ
ผู้นั้นได้ตามสมควร

มาตรา ๑๓ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาการเข้าชื่อเสนอ
กฎหมายให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือผู้ที่
คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งรวบรวมแบบพิมพ์ที่มีการเข้าชื่อ
เสนอกฎหมายส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อตรวจสอบความ
ถูกต้องและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมาย
ทั้งหมด

มาตรา ๑๔ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งจัดส่งร่าง
พระราชบัญญัติและเอกสารที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายไปยังประธานรัฐสภา ถ้าประธาน
รัฐสภาเห็นว่าถูกต้องและมีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายครบห้าหมื่นคน
ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป

ในกรณีที่การเข้าชื่อเสนอกฎหมายมีจำนวนไม่ครบห้าหมื่นคน
ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรายงานให้ประธานรัฐสภาทราบ
เพื่อให้ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง

หมวด ๔

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๕ ผู้ใดกระทำการใดโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วย
กฎหมาย เพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอ
กฎหมายหรือขัดขวางการดำเนินการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ต้องระวาง
โทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่ง
แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๒๐ ก หน้า ๓๐
วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๒)

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ มาตรา ๑๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้ผู้มี สิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐ สภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามที่กำหนดในหมวด ๓ และ หมวด ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้มีสิทธิ เลือกตั้งมีสิทธิเสนอกฎหมายต่อรัฐสภาได้โดยตรง นอกเหนือจาก สิทธิในการเสนอกฎหมายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ คณะรัฐมนตรี และเนื่องจากมาตรา ๑๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อรวมทั้ง การตรวจสอบ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย
และหลักเกณฑ์การขอใช้สิทธิเข้าชื่อนอกเขตและการตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๕๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายและหลักเกณฑ์การขอใช้สิทธิเข้าชื่อนอกเขตและการตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๕๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

“จังหวัด” หมายความว่ารวมถึง กรุงเทพมหานคร

“ศาลากลางจังหวัด” หมายความว่ารวมถึง ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร

“ที่ว่าการอำเภอ” หมายความว่ารวมถึง สำนักงานเขตและที่ว่าการกิ่งอำเภอ

“สำนักงานเทศบาล” หมายความว่ารวมถึง ศาลว่าการเมืองพัทยา

หมวด ๑

การยื่นคำขอ

ข้อ ๔ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีจำนวนตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปประสงค์จะขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายให้ยื่นคำขอพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องตามข้อ ๕ ต่อประธานกรรมการการ

เลือกตั้ง ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือจะยื่น ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดก็ได้

ในกรณียื่นคำขอ ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดส่งคำขอพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องตามข้อ ๕ ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ให้ถือว่าผู้ยื่นคำขอตามวรรคหนึ่งเป็นผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ข้อ ๕ ในการยื่นคำขอตามข้อ ๔ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำคำขอตามแบบ ข.ช. ๑ พร้อมทั้งแนบเอกสารดังต่อไปนี้

(๑) ร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณา ซึ่งต้องมีหลักการเกี่ยวกับเรื่องที่บัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย หรือหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และต้องมีบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบการเสนอกฎหมาย รวมทั้งต้องมีบทบัญญัติแบ่งเป็นมาตราที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้ว่ามีความประสงค์จะตรากฎหมายในเรื่องใด และมีหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นอย่างไร

(๒) สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

(๓) บัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายในฐานของผู้ขอให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ซึ่งแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย และตัวแทนผู้ยื่นคำขอ (ข.ช. ๒)

(๔) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือหลักฐานอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ของทุกคน

(๕) สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ขอให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายทุกคน

ข้อ ๖ เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำขอตามข้อ ๔ แล้ว ห้ามมิให้ถอนการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย และให้เลขธิการคณะกรรมการเลือกตั้งดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารตามข้อ ๕ หากเห็นว่าถูกต้องให้แจ้งให้ตัวแทนผู้ยื่นคำขอทราบและส่งรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ยื่นคำขอตามข้อ ๔

ให้ผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อเปิดเผยตามแบบ ข.ช. ๓ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และ เขตชุมชนหนาแน่น เฉพาะในเขตท้องที่ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายตามข้อ ๔ มีชื่อในทะเบียนบ้าน เพื่อให้ผู้มีชื่ออยู่ในรายชื่อที่ประกาศแต่มีได้เป็นผู้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายด้วย มีสิทธิยื่นหนังสือคัดค้านต่อผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามแบบ ข.ช. ๔ ภายในยี่สิบวันนับแต่วันเปิดเผย

หากมีผู้คัดค้านว่ามีได้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายด้วย ให้ผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรวจสอบข้อเท็จจริงภายในห้าวันนับแต่วันได้รับหนังสือคัดค้านการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ด้วยการรวบรวมพยานบุคคลตั้งแต่สองคนเป็นอย่างน้อย หากข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้คัดค้านมิได้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายจริง ให้ผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำจังหวัดขีดฆ่าชื่อผู้นั้นออกจากบัญชีรายชื่อตาม แบบ ข.ช. ๒

แต่ถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้คัดค้านเป็นผู้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ให้ผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำจังหวัดส่งจำหน่ายหนังสือคัดค้านในแบบ ข.ช. ๔ และแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบภายในสามวันนับแต่วันพ้นระยะเวลาตามวรรคสอง

ข้อ ๗ เมื่อพ้นระยะเวลาคัดค้านตามข้อ ๖ แล้ว ให้ผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำจังหวัด เฉพาะจังหวัดที่มีการประกาศรายชื่อเพื่อแจ้งการคัดค้านรายชื่อ รายงานผลการคัดค้านต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเจ็ดวันนับแต่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าวตามแบบ ข.ช.๕

ข้อ ๘ เมื่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานตามข้อ ๗ ถ้าปรากฏว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่แจ้งความประสงค์ตามข้อ ๔ มีจำนวนตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อรับคำขอไว้พิจารณาแต่ถ้าปรากฏว่ามีจำนวนไม่ถึงหนึ่งร้อยคนให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งให้ตัวแทนผู้ยื่นคำขอทราบโดยเร็ว ตามแบบ ข.ช. ๖ และเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อมีคำสั่งจำหน่ายเรื่องเสีย ในกรณีนี้ตัวแทนผู้ยื่นคำขออาจขอรับเอกสารที่แนบมาพร้อมกับคำขอคืนได้

หมวด ๒

การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ข้อ ๙ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาเห็นว่าการเข้าชื่อเสนอกฎหมายถูกต้องให้ประกาศกำหนดเวลาการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามแบบ ข.ช. ๗ ซึ่งต้องมีระยะเวลาการเข้าชื่อเสนอกฎหมายไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน และให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดส่งประกาศ ดังกล่าวพร้อมด้วยร่างพระราชบัญญัติและเอกสารที่เกี่ยวข้องไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ข้อ ๑๐ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้รับเอกสารตามข้อ ๙ แล้ว ให้กำหนดสถานที่ลงชื่อสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ประสงค์จะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามแบบ ข.ช. ๘ และให้ปิดประกาศกำหนดระยะเวลาการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (ข.ช. ๗) และประกาศกำหนดสถานที่ลงชื่อ (ข.ช. ๘) ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่น พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบด้วย

ข้อ ๑๑ เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ประสงค์จะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายแสดงตนพร้อมทั้งแสดงบัตรประจำตัวประชาชน หรือหลักฐานอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรวจสอบหลักฐานกับทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หากปรากฏชื่อว่าเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ผู้นั้นกรอกข้อความและลงชื่อในแบบคำขอเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ตามแบบ ข.ช. ๙ หากไม่ปรากฏชื่อว่าเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้แจ้งผู้นั้นทราบทันที

หมวด ๓

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามถิ่นที่อยู่

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ยื่นคำขอตามข้อ ๔ ร้องขอตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ และคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของผู้มี

สิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นที่บุคคลนั้นมีถิ่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดตามทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่นอกเขตจังหวัดและประสงค์จะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายมาแสดงตนพร้อมหลักฐานตามข้อ ๑๑ ต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ตนมีถิ่นที่อยู่และลงชื่อตามแบบ ข.ช. ๑๐ แต่ทั้งนี้ต้องก่อนวันสุดท้ายของระยะเวลาเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไม่น้อยกว่าสิบวัน

ข้อ ๑๓ ภายในห้าวันนับแต่วันพ้นกำหนดตามข้อ ๑๒ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ตามข้อ ๑๒ แจ้งไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เข้าชื่ออ้างว่ามีชื่ออยู่ในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัด เพื่อตรวจสอบว่ามีชื่อนั้นอยู่ในทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจริงหรือไม่

ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ได้รับคำร้องขอให้ตรวจสอบตามวรรคหนึ่งดำเนินการตรวจสอบและแจ้งผลการตรวจสอบภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ

ข้อ ๑๔ เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ตามข้อ ๑๒ ได้รับแจ้งผลการตรวจสอบตามข้อ ๑๓ วรรคสองแล้ว หากผลการตรวจสอบถูกต้องให้บันทึกผลการตรวจสอบในช่องหมายเหตุตามแบบ ข.ช. ๑๐ ว่า “ถูกต้อง” และลงลายมือชื่อกำกับไว้ในช่อง “หมายเหตุ” หากผลการตรวจสอบไม่ถูกต้องให้ขีดฆ่าชื่อผู้เข้าชื่อ และบันทึกผลการตรวจสอบในช่องหมายเหตุตามแบบ ข.ช.๑๐ ว่า “ไม่ถูกต้อง” และลงลายมือชื่อกำกับไว้ในช่อง “หมายเหตุ”

หมวด ๔

การเสนอกฎหมายต่อรัฐสภา

ข้อ ๑๕ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดรวบรวมเอกสารเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ข้อ ๑๖ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับเอกสาร ตามข้อ ๑๕ หากปรากฏว่ามีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายครบห้าหมื่นคน ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรวบรวมเอกสารดังต่อไปนี้จัดส่งไปยังประธานรัฐสภาโดยเร็ว

(๑) ร่างพระราชบัญญัติและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(๒) บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมาย
ตามแบบ ข.ช. ๙

(๓) บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายตาม
ถิ่นที่อยู่ ตามแบบ ข.ช. ๑๐ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้ง
ตัวแทนผู้ยื่นคำขอทราบตามแบบ ข.ช. ๑๑ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน
ทราบด้วย

ข้อ ๑๗ ในกรณีที่มิได้มีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไม่ครบห้าหมื่นคน
ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรายงานให้ประธานรัฐสภาทราบ เพื่อให้
ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง และให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
แจ้งให้ตัวแทนผู้ยื่นคำขอทราบตามแบบ ข.ช. ๑๒ และประชาสัมพันธ์ให้
ประชาชนทราบด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

ธีรศักดิ์ วรรณสุต

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

แบบคำขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

เรื่อง ขอให้ดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

กรานเรียน ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย.....จำนวน ๑ ฉบับ

๒. สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๓. บัญชีรายชื่อผู้ขอให้มีการเข้าชื่อ (ช.ช. ๒)

๔. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ขอให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

จำนวน ... ฉบับ

๕. สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ขอให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

จำนวน ... ฉบับ

ด้วยข้าพเจ้า นาย / นาง / นางสาว.....ชื่อสกุล.....

เลขประจำตัวประชาชน

เพศ ชาย / หญิง ชื่อบิดา.....ชื่อมารดา.....

ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด โดยการแปลงสัญชาติ เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

ในฐานะตัวแทนผู้ยื่นคำขอที่มีรายชื่อท้ายหนังสือนี้ (ช.ช.๒) ใครขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย.....

ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....
เรื่อง รายชื่อผู้ขอให้มีการเข้าชื่อเสนอ
ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย.....

ด้วยบุคคลผู้มีรายชื่อท้ายประกาศนี้จำนวน.....คน
เป็นผู้ขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติ
ว่าด้วย.....ต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ดังนั้น จึงขอประกาศให้ทราบโดยทั่วกันว่า หากผู้ที่มีชื่อ
ปรากฏ มิได้เป็นผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย.....
ให้แจ้งการคัดค้านต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดภายในยี่สิบวันนับแต่
วันประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ เดือน..... พ.ศ.

(ลงชื่อ)

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....

หนังสือคัดค้านการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

เขียนที่.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

เรื่อง ขอคัดค้านการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

เรียน ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....

ตามที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....

ได้ประกาศบัญชีรายชื่อผู้ร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย..... นั้น

ข้าพเจ้า นาย / นาง / นางสาว..... ชื่อสกุล.....

เลขประจำตัวประชาชน

มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

ซึ่งเป็นผู้มีชื่อปรากฏในรายชื่อที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....ได้ประกาศ นั้น

ข้าพเจ้าขอคัดค้านว่าข้าพเจ้ามิได้เป็นผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายแต่อย่างใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ).....

(.....)

ผลการดำเนินการพิจารณาของผู้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏว่า

ผู้คัดค้านมิได้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายจริง จึงได้ขีดฆ่าชื่อผู้คัดค้านออกจากบัญชีรายชื่อในแบบ ข.ช.๒ แล้ว

ผู้คัดค้านร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายจริง จึงจำหน่ายหนังสือคัดค้านและให้แจ้งผู้คัดค้านทราบ

(ลงชื่อ).....

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....

ที่...../.....

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัด.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

เรื่อง รายงานผลการคัดค้านการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

เรียน เลขธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่...../..... ลงวันที่.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีรายชื่อผู้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (ข.ช. ๒)

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....
ได้ประกาศบัญชีรายชื่อผู้ร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย.....
ระหว่างวันที่..... ถึงวันที่..... เพื่อให้มีการคัดค้านการเข้าชื่อเสนอ
กฎหมาย นั้น

บัดนี้ ได้พ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่ามีผู้คัดค้านการเข้าชื่อ
จำนวน คน และได้ขีดฆ่าชื่อออกจากบัญชีรายชื่อ จำนวน คน รายละเอียด
ปรากฏตามบัญชีรายชื่อผู้ร่วมเข้าชื่อเสนอ (ข.ช. ๒) ที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....

ที่...../.....

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เรื่อง ผลการตรวจสอบรายชื่อผู้ขอให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

เรียน

อ้างถึง หนังสือของท่าน ลงวันที่.....

ตามที่ท่านและคณะขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย.....นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบรายชื่อของท่านและคณะแล้วพบว่า มีผู้ที่คัดค้านรายชื่อ และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ได้ขีดชื่อออกจากบัญชีรายชื่อผู้ร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย..... ในฐานะผู้ขอให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (ข.ช.๒) จำนวน ราย ทำให้รายชื่อที่เหลือไม่ครบเงื่อนไขตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดติดต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขออนเรื่องโดยด่วนด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

(.....)

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง กำหนดระยะเวลาให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ด้วย นาย / นาง / นางสาว.....ชื่อสกุล.....และคณะ
จำนวน...คน ได้ยื่นคำขอต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อขอให้คณะกรรมการการ
เลือกตั้งจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย.....

คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเห็นว่า นาย/นาง/นางสาว.....
ชื่อสกุล.....พร้อมคณะมีจำนวนเกินหนึ่งร้อยคนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙
แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงาน
เป็นไปตามกฎหมาย จึงขอประกาศให้ทราบ ดังนี้

- ๑. กฎหมายที่เสนอให้มีการเข้าชื่อ คือ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย.....
ซึ่งมีสาระสำคัญตามเอกสารแนบท้ายประกาศนี้
- ๒. ระยะเวลาในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายระหว่างวันที่.....ถึงวันที่.....
- ๓. ผู้ที่จะมีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี

(๒) อายุ ๑๘ ปี บริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่มีการขอให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

๔. ผู้ใดประสงค์จะเข้าชื่อเสนอกฎหมายให้แจ้งความประสงค์โดยการแสดงตน
พร้อมบัตรประจำตัวประชาชน หรือหลักฐานอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑
ไปแสดงต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัด.....
เรื่อง กำหนดสถานที่ลงชื่อ

ด้วย นาย / นาง / นางสาว.....ชื่อสกุล.....
ได้ยื่นคำขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอร่าง
พระราชบัญญัติ ว่าด้วย.....และคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ได้กำหนดระยะเวลาในการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย.....
ระหว่างวันที่.....ถึงวันที่.....

ฉะนั้น ผู้ใดประสงค์จะเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ให้แจ้ง
ความประสงค์ต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด พร้อมบัตรประจำตัว
ประชาชน หรือหลักฐานอื่นใดที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า
ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑
ณ.....

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....

ช.ช. ๙

แผ่นที่.....ในจำนวน.....แผ่น

บัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

ลำดับ ที่	ชื่อและชื่อสกุล และประจำตัวประชาชน	อาชีพ	วัน เดือน ปีเกิด	ที่อยู่ตามหลักฐาน ทะเบียนบ้าน/ หมายเลขโทรศัพท์ (ระบุให้ชัดเจน)	ลายมือ ชื่อ	หมายเหตุ
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					

บัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย.....

ตามถิ่นที่อยู่จังหวัด.....

ลำดับ ที่	ชื่อและชื่อสกุล เลขประจำตัวประชาชน	อาชีพ	วัน เดือน ปีเกิด	ที่อยู่ตามหลักฐาน ทะเบียนบ้าน/ หมายเลขโทรศัพท์ (ระบุให้ชัดเจน)	ลายมือ ชื่อ	หมายเหตุ
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					
	นาย/นาง/นางสาว..... ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐					

ที่...../.....

เรื่อง การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

เรียน

อ้างถึง หนังสือของท่านลงวันที่.....

ตามที่ท่านและคณะขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการ จัดให้มีการ
เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย..... และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้
ดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายดังกล่าวระหว่างวันที่.....ถึง
วันที่.....นั้น

ปรากฏว่าเมื่อครบกำหนดเวลาให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายดังกล่าวแล้ว
มีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย จำนวน.....คน เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อ
เสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ และได้กราบเรียนประธานรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไปแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ).....

(.....)

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ป.ช. ๑๒

ที่...../.....

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง การจำหน่ายการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

เรียน

อ้างถึง หนังสือของท่านลงวันที่.....

ตามที่ท่านและคณะขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย..... และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายดังกล่าว ระหว่างวันที่.....ถึงวันที่.....นั้น

ปรากฏว่าเมื่อครบกำหนดเวลาให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายดังกล่าวแล้ว มีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายจำนวน.....คน ทำให้ไม่เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๔ และประธานรัฐสภาได้สั่งจำหน่ายเรื่องแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดติดต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอลอนเรื่องโดยด่วนด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ).....

(.....)

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศรัฐสภา

เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๒ ประธานรัฐสภาจึงออกประกาศรัฐสภาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเข้าชื่อเสนอกฎหมายไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย” หมายความว่า การเข้าชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายกันเองตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๒

“ผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่มีได้เป็นผู้ต้องห้ามเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามบทบัญญัติของกฎหมาย

“ผู้แทนการเสนอกฎหมาย” หมายความว่า ผู้แทนการเสนอกฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มเสนอกฎหมาย

ข้อ ๒ ผู้ที่ประสงค์จะรวบรวมรายชื่อเพื่อเสนอกฎหมายกันเองตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้ผู้นั้นเป็นผู้ริเริ่มเสนอกฎหมายและเป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยจัดให้ผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามแบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ และลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก.๑) ท้ายประกาศนี้ พร้อมทั้งรวบรวมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายทุกคน

ข้อ ๓ ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย ต้องกรอกรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ และลายมือชื่อตามแบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ และลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก.๑) ท้ายประกาศนี้ พร้อมทั้งแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และสำเนาทะเบียนบ้านของตน โดยยื่นต่อผู้ริเริ่มเสนอกฎหมาย

ข้อ ๔ ให้ผู้ริเริ่มเสนอกฎหมายจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยแยกบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อกฎหมายออกเป็นจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ตามแบบแสดงบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก.๒) ท้ายประกาศนี้

ข้อ ๕ เมื่อมีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายรวมกันไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน ให้ผู้ริเริ่มเสนอกฎหมายเป็นผู้แทนการเสนอกฎหมาย โดยยื่นเรื่องการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามแบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ และลายมือชื่อผู้แทนการเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก.๓) ท้ายประกาศนี้ ที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในวัน เวลาราชการพร้อมเอกสารดังต่อไปนี้

(๑) ร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณา พร้อมทั้งบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบ

(๒) บัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย ซึ่งผู้ริเริ่มเสนอกฎหมายจัดทำขึ้นตามข้อ ๔

(๓) รายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ และลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก.๑) ท้ายประกาศนี้ พร้อมทั้งแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และสำเนาทะเบียนบ้านของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายทุกคน

ข้อ ๖ การประกาศรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีหนังสือแจ้งไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อขอให้

จังหวัดต่าง ๆ ประกาศรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่น ทั้งนี้ เฉพาะในเขตท้องที่ที่ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๗ ผู้ใดมีชื่อปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยที่ตนมิได้เป็นผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย ผู้นั้นมีสิทธิยื่น คำร้องคัดค้านตามแบบ คำร้องคัดค้านรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย (แบบ ข.ก.๔) ท้ายประกาศนี้ โดยยื่นคำร้องคัดค้านต่อประธานรัฐสภาหรือบุคคลที่ประธานรัฐสภาแต่งตั้ง เพื่อให้ชี้ขาดชื่อของตนออกจากบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย ภายในยี่สิบ วันนับแต่วันที่ปิดประกาศรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ผู้นั้นคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่งต้องแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และสำเนาทะเบียนบ้านของผู้นั้น คำร้องคัดค้านด้วย

ข้อ ๘ ให้บุคคลที่ประธานรัฐสภาแต่งตั้งตามข้อ ๗ รวบรวม คำร้องคัดค้านเสนอต่อประธานรัฐสภา ภายในเจ็ดวัน นับแต่วันครบ กำหนดเวลาคัดค้าน

ข้อ ๙ กรณีที่ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายรวมกันไม่ถึงห้าหมื่นคน หรือมี ผู้คัดค้านการเข้าชื่อเสนอกฎหมายจนทำให้ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายรวมกันไม่ถึง ห้าหมื่นคน ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้ผู้แทนการเสนอกฎหมายทราบ

ข้อ ๑๐ ภายในสามสิบวันนับแต่ได้รับแจ้งตามข้อ ๙ ผู้แทนการเสนอกฎหมายอาจดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเพิ่มเติมให้ครบจำนวน ห้าหมื่นคน ถ้ารวบรวมรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ครบห้าหมื่นคนภายใน เวลาที่กำหนด ให้ผู้แทนการเสนอกฎหมายเสนอรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย เพิ่มเติมต่อประธานรัฐสภา ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๑๑ การดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเพิ่มเติม การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายเพิ่มเติม การประกาศบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายเพิ่มเติม และการคัดค้านรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย

เพิ่มเติมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีได้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย ให้นำข้อ ๒ ข้อ ๓
ข้อ ๔ ข้อ ๕ ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๒ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ควบคุมการ
ตรวจสอบรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย และปฏิบัติการให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๒
วันพฤหัสบดี มหาวชิราวุธ
ประธานรัฐสภา

แบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย

เขียนที่.....
.....
.....
.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

๑.	ชื่อตัวและชื่อสกุล	
๒.	เลขประจำตัวประชาชน	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
๓.	ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน	เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่..... ถนน.....ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
๔.	อาชีพ	
๕.	ขอเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	ร่าง พ.ร.บ.

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ข้อความที่ปรากฏข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ
ลงชื่อ.....ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย
(.....)

- หมายเหตุ ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารมาพร้อมกับแบบ ข.ก.๑ ดังนี้
- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
 - บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ
 - บัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดง ตนได้
 - สำเนาทะเบียนบ้าน

แบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อของผู้แทนการเสนอกฎหมาย

เขียนที่.....
.....
.....
.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

๑.	ชื่อตัวและชื่อสกุล	
๒.	เลขประจำตัวประชาชน	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
๓.	ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน	เลขที่.....ต.รอก/ซอย.....หมู่..... ถนน.....ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
๔.	อาชีพ	
๕.	ผู้แทนการเสนอกฎหมาย	ร่าง พ.ร.บ.

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ข้อความที่ปรากฏข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ
ลงชื่อ.....ผู้แทนการเสนอกฎหมาย
(.....)

หมายเหตุ

ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารมาพร้อมกับแบบ ข.ก.๑ ดังนี้

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ
- บัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดง ตนได้
- สำเนาทะเบียนบ้าน

แบบคำร้องคัดค้านรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย

เขียนที่.....

.....

.....

.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

๑.	ชื่อตัวและชื่อสกุล	
๒.	เลขประจำตัวประชาชน	□□□□□□□□□□□□
๓.	ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน	เลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่..... ถนน.....ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
๔.	มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้า ชื่อเสนอกฎหมาย	ลำดับที่.....

ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าข้าพเจ้ามิได้ร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ลงชื่อ.....ผู้คัดค้าน

(.....)

หมายเหตุ

ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารมาพร้อมกับแบบ ข.ก.๑ ดังนี้

สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ

บัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดง คนได้

สำเนาทะเบียนบ้าน

คณะผู้จัดทำ

๑. นางพรณีภา เสริมศรี	ผู้อำนวยการสำนักการประชุม
๒. นายทองคำ แก้วพรม	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๓. นางสาวปรีญาบุษ เสือนาค	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๔. นายณรงค์ ชิตบุรี	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๕. นางสาวนงทิพา ของสิริวัฒนกุล	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๖. นายสันหทัย สินธวงษ์	นิติกรชำนาญการ
๗. นายสมพงษ์ รัตนะวรรณ	นิติกรชำนาญการ
๘. นายวิรัตน์ โกศล	นิติกรชำนาญการ
๙. นางเสริมศรี เหมือนสิงห์	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
๑๐. นางสาวพัชราวลัย อรรถโสตร์	นิติกรชำนาญการ
๑๑. นางสาวอุทัยวรรณ อร่ามศรี	นิติกรปฏิบัติการ
๑๒. นางสาวปิยวรรณ บุญยิ่ง	นิติกรปฏิบัติการ
๑๓. นายสุวัฒน์ ศิริวิเชียร	นิติกรปฏิบัติการ
๑๔. นางสาวมณิศรา เทพหัสติน ณ ออยุธยา	นิติกรปฏิบัติการ
๑๕. นายกิตติศักดิ์ เอื้อกฤดาธิการ	นิติกรปฏิบัติการ
๑๖. นายศักดิ์ดา ภารา	นิติกรปฏิบัติการ
๑๗. นายนรวิษณุ วิเศษศิริ	วิทยาการปฏิบัติการ
๑๘. นางสาวประวีวรรณ ถึงฝั่ง	วิทยาการปฏิบัติการ
๑๙. นางอรทัย ปาลวัฒน์ชัย	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
๒๐. นางสาวนุติ นรลักษณ์	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลปฏิบัติงาน

“...สาเหตุที่รัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเสนอกฎหมายเพราะกระบวนการที่จะมีร่างกฎหมายเข้าสู่สภาได้นั้นใช้เวลานาน เนื่องจากต้องใช้ความรอบคอบในการร่างกฎหมายซึ่งส่งผลเสียต่อความจำเป็นในการที่จะมีกฎหมายและอีกประการหนึ่ง ส.ส.หรือคณะรัฐมนตรีอาจไม่ยักเสนอกฎหมายเพราะเหตุผลทางการเมืองแม้จะเป็นกฎหมายที่ดีก็ตาม...”

นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา

กล่าวในโครงการสัมมนา เรื่อง “การพัฒนาและประสานความร่วมมือ
ในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน” วันศุกร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๙
จัดโดย สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร